Lähettäjä: Martikainen Juho (OM) [mailto:juho.martikainen@om.fi]
Lähetetty: maanantaina 27. maaliskuuta 2017 13.06
Vastaanottaja: Tuokila Marja <Marja.Tuokila@eduskunta.fi>
Aihe: VS: VS: Maksukortin hallussapidon epääminen

Hei

Omaisuuden epäämisasiaan tuli Risestäkin kommentti. Eivät kannata siellä asiasta säätämistä. Käytännön näkökulmasta vankilan antamien tavaroiden epäämistilanteita ei selvityksen mukaan ole kuin erittäin poikkeuksellisesti. Sama koskee maksukorttia. Esimerkiksi sellikalustus on vangin käytettävissä ja jos jotain rikkoutuu tms. hankitaan tilalle uusi. Saamani vastaus on alla.

Myös EOA:lla olivat pohtineet tätä vielä lisää ja pitivät olennaisena sitä, että vangin rahavarojen käyttöön ei tule rajoituksia. Maksukortin hallussapidosta säätäminen ei olisi näin ollen olennaista.

Olemme tämän selvittelyn pohjalta päätyneet siihen kantaan, ettei vankilan antaman omaisuuden epäämisestä edes maksukortin osalta olisi tarpeen säätää erikseen, vaan harvoissa poikkeustilanteissa vankeuslain 9 luvun 1 §:ää voidaan soveltaa.

Kyse ei ole vangin omistamasta omaisuudesta eikä hänellä ole oikeutta omaisuuden hallussapitoon. Rikosseuraamuslaitoksella on varsin laaja harkintavalta sen suhteen, annetaanko jokin esine vangin käyttöön. Meidän käsityksemme mukaan tavanomainen Rikosseuraamuslaitoksen omistamien esineiden antaminen vangin haltuun tai niiden ottaminen pois, ei edellytä sääntelyä. Kyse on pikemminkin tosiasiallisesta hallintotoiminnasta kuin hallinnollisesta päätöksenteosta. On itsestään selvää, että esimerkiksi sellikalustus on sellissä ja jää sinne, kun vanki muuttaa pois. Saadun selvityksen perusteella mitään käytännön ongelmia tässä suhteessa ei myöskään ole ollut. On mahdollista, että joissain harvoissa tilanteissa on käsillä vankeuslain 9 luvun 1 §:ssä säädetty epäämisperuste, eli esineen ottaminen pois edellyttää hallinnollista päätöstä. Kuten todettua tällöin säännöstä voidaan käsityksemme mukaan soveltaa myös vankilan antamiin tavaroihin ilman erillissääntelyäkin.

Jos asiaa lähdettäisiin sääntelemään, tulisi säätää kattavasti erilaisista tilanteista, joissa vankila antaa esineitä vangin haltuun sekä erilaisista tilanteista, joissa niitä otetaan pois. Pelkästään yleisluonteinen viittaussäännös vankeuslain 9 luvun 1 §:n epäämisperusteisiin ei riitä kattamaan kaikkia tilanteita, koska vankilan omaisuutta otetaan pois vangeilta muutenkin pykälässä mainituilla perusteilla (esimerkiksi vapautumisvaiheessa kaikki vankilan omaisuus otetaan pois vangilta ilman erityistä harkintaa). Kaikki tilanteet olisi otettava sääntelyssä huomioon. Kenties olisi nykyistä tarkemmin säänneltävä myös se, mitä omaisuutta vankilan on annettava vangin käyttöön.

Jos tällaista sääntelyä pidetään valiokunnassa tarpeellisena, tulisi se mielestämme valmistella kokonaisuutena normaalissa lainvalmistelumenettelyssä. Kyseessä olevan hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä asiaa ei ole pohdittu muuten kuin maksukortin osalta eikä eduskuntakäsittelyn aikana ole mahdollista valmistella säännöksiä tästä asiakokonaisuudesta. Emme pidä perusteltuna lisätä tässä yhteydessä säännöksiä myöskään maksukortin epäämisestä.

Juho

Risestä tullut selvitys:
Terve!

Tammisen Heli on hyvin pohtinut kysymääsi asiaa. Helin mietteet alla. Olen sitä mieltä, että maksukortin viittaussäännös ei olisi tarpeen. Onko sillä merkitystä, että maksukortti itsessään on risen omaisuutta. Kysehän on vangin rahavaroista. Kortti on vain ”tekniikkaa”. Hyvä että asia mietitään perusteellisesti,

mutta Helin viestissään esille tuomien käytännön seikkojen valossa asian sääntelyn tarkoituksenmukaisuus mietityttää. Jos näin tehdään, niin johdonmukaisesti pitänee säännellä muutoksenhakuoikeuskin.

Anne

Hei,

Seuraavassa muutamia ajatuksia asiasta.

Maksukortin osalta hallituksen esityksessä mainitut tilanteet, joissa kortin hallussapito voidaan evätä, ovat ongelmallisia suhteessa vankeuslain 9 luvun 1 §:n 1-6 kohdan epäämisperusteisiin.

Varmuusosastolla asuvalta vangilta kortin epääminen on todennäköisesti ajateltu perusteltavan 1 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella eli sillä, että esineen hallussapidosta vankilan osaston olosuhteet ja valvonnan aste huomioon ottaen aiheutuu erityistä haittaa vankilan järjestykselle. Lähtökohtana on esineen ominaisuuksien arviointi. Kortin hallussapidosta juuri varmuusosastolla ei aiheudu kyllä minkäänlaista haittaa ottaen huomioon osaston valvonnan asteen.

Eristysosastolla asutaan lyhyehköjä aikoja, ja omaisuutta saa sinne muutenkin rajoitetusti, eikä vanki yleensä käsittääkseni tee kanttiiniostoksia eristyksen aikana. Jos vankia pidettäisiin eristysosastolla vankeuslain 18 luvun 5 §:n nojalla, en näe kyllä syytä, miksi hänellä ei voisi olla sitä korttia hallussaan. Tilanne vähän sama kuin varmuusosastolla. Valvonnan taso huomioon ottaen kortin hallussapidosta ei voisi aiheutua erityistä haittaa järjestykselle. Ongelmia sen sijaan voi aiheutua ihan tavallisella asuinosastolla, jossa vangit saavat toimia vapaammin. Voi esiintyä kiristystä, uhkailua jne. Sen vuoksi kaikissa vankiloissa ei olla kovinkaan innoissaan siitä, että vangit saavat kortit haltuunsa.

Kolmantena on mainittu **kortin väärinkäyttäminen**. Vanki ei voi käyttää korttia väärin tehdessään omalla kortillaan kanttiiniostoksia, koska tiliä ei voi vankilassa ylittää. Ainoa tilanne, jossa väärinkäyttö tulisi kyseeseen olisi tilin ylitys poistumisluvalla. Nythän on ollut esillä tapauksia, joissa vapautuneet vangit ovat onnistuneet tekemään ostoksia, vaikka tilillä ei ole ollut rahaa (en tiedä pystyykö tämän tulevaisuudessa estämään). Tällöin poistumisluvalla tilinsä rikoksentekotarkoituksessa ylittäneen vangin kortti voitaisiin ottaa pois 5 kohdan perusteella. Kortti olisi henkilökunnan hallussa ja kanttiiniostokset onnistuisivat näin edelleen. Jos vanki saa kiristämällä tai uhkailemalla toisen vangin kortin haltuunsa, ei ole perustetta ottaa pois häneltä hänen omaa korttiaan.

Televisio, cd-soitin, kirjoituskone ja kalustukseen kuuluvat irtaimet esineet ovat vankilan omistamaa vangin haltuun annettavaa omaisuutta. Kirjoituskonetta voi käyttää rikoksentekovälineenä, ja sen vuoksi momenttiin käsittääkseni lisättiin 5 kohta. Televisiota tai cd-soitinta ei voi käyttää rikoksentekovälineenä, eivätkä muut 1 §:n 1 momentin perusteet pois ottamiselle käsittääkseni täyttyisi, kun kyseessä on esine, joka voidaan antaa ominaisuuksiensa puolesta kaikkien vankien haltuun. Jos vanki vahingoittaa/ muuntaa televisiota tai kalusteita, saa hän kuitenkin uuden tilalle. Esim. Riihimäen vankilassa ainoa vankilan omistama esine, joka on otettu pois vangilta, on kirjoituskone. Television pois ottaminen olisi kai ongelmallista muutenkin, koska 11 luvun 6 §:n mukaan vangille on varattava tilaisuus seurata televisio-ohjelmia, eikä osastoilla ole yhteisissä tiloissa televisioita, joita vanki voisi katsoa, jos televisio otetaan pois. Voitaisiinko vangilta siis ottaa pois muuta kuin maksukortti ja kirjoituskone, ja nekin vain silloin, jos käytetään epäillään käytettävän rikoksentekovälineenä…

Itse ajattelisin niin, että vangilla olisi muutoksenhakuoikeus, jos häneltä otetaan pois vankilan omistamaa omaisuutta.

Jos menee tuollaisena tuo ehdotus, niin pitäisikö siitä kuitenkin paremmin ilmetä se, että kyse on vankilan vangin haltuun antamasta vankilan omistamasta esineestä.

Heli